

„EDINOST“
izhaja po trikrat na teden v šestih iz-
dankah ob **torkih, četrtek**
in sobotah. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — **Obojno izdanje stane:**
za jeden mesec . . . 30, izven Avstrije 1.40
za tri mesece . . . 2.00 „ „ „ „ „ „ „ „
za pol leta . . . 3.50 „ „ „ „ „ „ „ „
za vse leto . . . 10. „ „ „ „ „ „ „ „
Na naročbe brez priložne naročnine se
ne jemlje ozir.

Posamično številko se dobivajo v pro-
dajalnicah tobaka v Trstu po 2 nč.,
izven Trsta po 3 nč. Sobotno večerno
izdanje v Trstu 4 nč., izven Trsta 5 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorako.

Oglasi se računajo po tarifi v petita; za
naslove z debelimi črkami se plačuje
prostor, kolikor obsega navedenih vrstic.
Poslana, osmrtnice in javnenačrta, da-
maži oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uroditelju:
ulica Caserma št. 13. Vsaka pisma mora
biti frankovana, kor nefrankovana se ne
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spro-
jema **upravitelju** ulica Molino pic-
colo št. 3, II. nadst. Odprete reklamacije
se proste postojne.

„V ednosti je moč“.

Spomenica o poljedelstvu v tržaški okolici.

(Dalje.)

Še večje važnosti kakor javna uprava
pa je pouk o poljedelstvu za poljedelca. Na
to vpliva v prvi vrsti splošni šolski pouk, a
ravno ta je v tržaški okolici zelo malo raz-
širjen; tu se ne moremo s tem natančneje
pečati, dovoljujemo si le opomniti, da v tr-
žaški okolici 47% otrok, ki so dolžni
šolo obiskovati, ne hodi v nobeno šolo.
Kake slabe moralne in gospodarske posledice
ima tako zanemarjanje najpotrebnejšega po-
uka za prebivalce v bližini mesta, kakor je
Trst, si zamore vsakdo misliti.

Pri tako slabem obiskovanju šol mora
ostati pouk o poljedelstvu zelo na slabem
v tržaški okolici. Vrh tega pa na ljudskih
šolah tržaške okolice pogrešamo nadaljeval-
nih tečajev za pouk o poljedelstvu. Trst z
okolico pa je tudi edina dežela, katera nima
nobene poljedelske šole, če tudi bi taka nižja
šola, praktično urejena, zamogla poljedelcem
v tržaški okolici mnogo koristiti.

O šolskem pouku poljedelstva v tržaški
okolici torej niti govoriti ne moremo. To je
tem žalostnejše, ker so primenjivali do se-
daj poljedelcu tržaške okolice tudi pripo-
močki za pouk, kakor so strokovni časopisi
in javna predavanja in zborovanja.

Tukajšnje kmetijsko društvo „Società
agraria“ izdaja sicer nek laški časopis o
poljedelstvu, „Amico dei campi“, katerega
pa poljedelci tržaške okolice niti po imenu
ne poznajo. In temu ni čuda, ker jim je
nerazumljiv. Vsakdo, kdor le količkaj pozna
tržaško okolico, mora pripoznati, da se po-
ljedelci iste skoraj izključljivo slovenske na-
rodnosti in da laškega pismenega jezika ne
umejo in sicer tudi tisti ne, kateri umejo tr-
žaški laški dialekt. Da se takemu nedo-
statku opomore, naročila je naša „Kmetijska in
vrtinarska družba za Trst in okolico“ stro-
kovni list kranjske kmetijske družbe „Kme-
tovoalec“ vsem svojim udom, katerim ga tudi
brezplačno pošilja. Vendar pa bi se v tem
oziru zamoglo poljedelcem tržaške okolice le
tedaj vstreči, če bi imeli svoj strokovni po-
ljedelski časopis, ki bi bil pisan v jeziku, ka-
terega umejo, in ki bi se povsem oziral na
posebne razmere tržaške okolice. Ker bi tak
dobro uredovan časopis poljedelstvu v tržaški
okolici zamogel mnogo koristiti, si drznemo
upati, da bode visoka c. kr. vlada podpirala
naše želje glede takega časopisa.

Velike važnosti za poljedelski pouk in še
bolj za vnanje poljedelcev za gospodarski
napredek so v naših časih javna predavanja

o poljedelskih stvareh, in razne družbe po-
ljedelcev. A tudi v tem oziru je tržaška oko-
lica na slabšem, kakor bi si kdo mislil.

Popotni učitelji predavajo v tržaški oko-
lici skoraj izključljivo v italijanskem
jeziku in so ljudstvu v okolici nerazum-
ljivi; zato ni čuda, da dobivajo k večjemu
po kake 4 poslušalce. Naša „Kmetijska in
vrtinarska družba za Trst in okolico“ je sku-
šala in hoče po vseh svojih močeh preskrbovati
poljedelcem tržaške okolice kolikor mogoče
poučnih predavanj o raznih strokah kmetij-
stva v jeziku, ki ga umejo. Tako n. pr. je pre-
daval gospod c. kr. potovalni učitelj Cotič
na Proseku, kjer je prišlo okrog 300 poslu-
šalcev, mnogo preveč; naprosili in poslali
smo drugih strokovnjakov v sv. Križ pri
Trstu, v Lonjer, in naši udje nas pogosto
prosiijo za taka predavanja. Žalibog jim ne
moremo vstreči, ker nimamo nebene strokovne
moči na razpolaganje. Gospodje c. kr. poto-
valni učitelji za kmetijstvo so v svojih urad-
nih poslih žalibog preobloženi in pogosto
zadržani v Istri ali na Goriškem. V tem
oziru bi se moglo mnogo storiti in se bode
moralo posebno zdaj, ko trtna ušsili k nasadu
amerikanskih trt.

Posebne važnosti za gmotni napredek in
zboljšanje poljedelstva pa so razne kmetij-
ske ali poljedelske družbe, katere delajo na
gmotni in gospodarski napredek svojih udov.
in shodi poljedelcev, pri katerih razmotravajo
razne gospodarske stvari. Čim bolj je raz-
vito poljedelstvo, na čim višji stopinji stoji
poljedelci, tem več društev imajo, tem živah-
nejše je društveno življenje. A tudi v tem
pogledu je tržaška okolica na slabem.

Javnih shodov in zborovanj, pri katerih
bi se poučevali poljedelci, pri katerih bi se
oni vsemu za gospodarski napredek, tržaška
okolica niti ni poznala, dokler ni prišla
naša „Kmetijska in vrtinarska družba“ svo-
jega delovanja. Naše društvo je napravilo
javne shode poljedelcev v Lonjer-ju, na Pro-
sebu, v sv. Križu in v Rojani, ki so bili vsi
prav dobro obiskani in pri katerih so se
razpravljala razna poljedelska vprašanja. Po-
kazalo se je, da se ljudstvo zanima za go-
spodarski pouk — a da mu primanjkuje
sredstev za to.

Nizka stopinja poljedelstva v tržaški
okolici pa se kaže najbolj v pomanjkanju
poljedelskih društev v tržaški okolici. V
okrajih, kjer so zemljišča tako razkosana
kakor v tržaški okolici, in kjer se nahajajo
skoraj izključljivo le mali posestniki, — za-
morejo ti le s tem, da se z družijo v razna
kmetijska društva, biti kos veliki konkurenci

„lopov“, ki mi ga je bil velemožni gospod
podban prišel pri pečenki, a to mislim, da
je glavna krivnja, kajti, ako nas gospod pod-
ban tudi ni pljusnil, to je on vendar, psuje
nas „lopovi“, rekel vsakemu in slednjemu
meščanu, da je lopov in strahovito žalil „ho-
norabilem magistratum“ in vse mesto. Niti
ni drago mojemu sreč, da je gospod podban
spoštovanega nastavnika Krupiča vrgel v
sneg in ga malo potipal, ker bi stari Krup-
pič pri tem zlu vrenemu i zmazniti mogel.
Vse to ni po zakonu, a kar ni po zakonu,
to je proti zakonu, id est: krivica mora se
kaznovati. No, qui bene distinguit, bene
docet. (Kdor dobro razločuje, dobro poučuje.)
Jaz grem samo po zakonu. A kaj veli naš
zakon, naša zlata bula? Slušajte! Capitulum
de vituperiis. (Poglavje o žaljenjih.) Ako
kdo da komu pljusko ali ga za lase vleče,
plača sto dinarjev.“

„Ali, dragi brate!“ ustavil ga je Mate
Vernič, ta zakon velja, ako jaz tebe, ali ti
mene pljusneš, ako se spoštovani majstori
med seboj polasajo. Med meščani. Toda pod-
ban ne spada pod našega sodca.“

„Vidiš, vidiš!“ odvrnil je Kaptolovič:

in delati vspešno na zboljšanje svojih gospo-
darskih razmer. Le tako si morejo omisliti
raznih strojev, vspešno skrbeti za zboljšanje
in ugodno razpečevanje svojih pridelkov. V
Avstriji je nad 2000 poljedelskih društev, a
niti jednega ni bilo v tržaški okolici, dokler
se ni ustanovila naša „Kmetijska in vrtinarska
družba za Trst in okolico“, kajti „Società
agraria“, ki že dolgo let obstoji v Trstu, ni
društvo poljedelcev tržaške okolice, ampak le
meščanov tržaških, iz katerih skoraj izključ-
ljivo obstoji, uraduje in posluje laško, in je
radi tega veliki masi poljedelcev tuje. Le
društvo iz poljedelcev samih zamore tu ko-
ristiti. In iz tega vzroka ustanovili so polje-
delci tržaške okolice „Kmetijsko in vrtinarsko
družbo za Trst in okolico“, v katero je že
v prvem letu njenega obstanka vstopilo okoli
200 poljedelcev tržaške okolice.

(Konec prih.)

Politiške vesti.

V Trstu, dne 30. julija 1895.

Deželnozborske volitve na Goriškem. Službeni list razpisuje nove volitve
za deželni zbor Goriško-Gradiščanski. Vo-
litve se bodo vršile: 1. Volitev poslan-
cev kmetijskih občin dne 16. septem-
bra t. l. in sicer: za volilni in politični
okraj Goriška okolica, Kanal in Ajdovščina
v Gorici; za volilni in politični okraj Gra-
diška, Kormin Tržič in Červinjan v Gradi-
ški; za volilni in politični okraj Tolmin,
Bovec in Cerkno v Tolminu; za volilni in
politiški okraj Sežana in Komen v Sežani.
— 2. Volitev poslancev mest, tr-
govin in industrijskih krajev ter
Goriške trgovinske zbornice dne
19. septembra t. l. in sicer: za volilni
okraj Gorica v Gorici; za volilni okraj
Kormin in Gradiška v Korminu; za volilni
okraj Červinjan, Tržič in Gradež v Červi-
njanu; za volilni okraj Tolmin, Bovec, Ko-
barid, Kanal in Ajdovščina v Tolminu; za
Goriško trgovinsko zbornico v Gorici. — 3.
Volitev poslancev veleposestva
in to: dne 23. septembra v Gorici za volilni
okraj, sestoji iz političnega okraja Gradiška-
Červinjan-Tržič-Kormin, izvzemši krajne ob-
čine Devin, Doberdob, Bilje, Dolenja, Kož-
bana in Medana; dne 25. septembra v Go-
rici za volilni okraj, sestoji iz mesta Go-
rice ter političnih okrajev: Goriška okolica-
Kanal-Ajdovščina, Tolmin-Bovec-Cerkno, Se-
žana Komen ter gori omenjenih krajnih občin
Devin, Doberdob, Bilje, Dolenje, Kožbana in
Medana.

„na tega vraga sem bil pozabil. Quid fac-
turi? Torej kaj? Jaz mislim, poravnajmo se
s podbanom. Naj plača —“

„A jaz mislim, ne!“ zagrmel je kršni
Blaž Štakor, udarši pestjo po mizi. „Čast
naši slavni gospódi, ljubezen in poštenje
tudi vam, plemeniti cehovski bratje, a kar
je preveč, niti s kruhom ni dobro. Mi no-
simo na ramenih samo jedno glavo, na ra-
menih samo jedno kožo. Naj pride kdo, pa
naj mi odseka glavo, ali mi oguli kožo, a
jaz mu porečem „poravnajva se“; daj za
mojo kožo groš, a za mojo glavo dva groša.
A? Bi-li vi tako? Vraga bi. Naj mi pride
kdo v mojo kovačnico, pa naj mi brka pestjo
pod nosom; kaj bom jaz? Skok mu za vrat
in švrk po glavi batom, da si drugi krat
zapomni pot. A kar je meni kovačnica, to
je nam vsem plemenito mesto. Čemu imamo
ozidje? Da se mačke po njem šetajo? Čemu
pravice? Da jih črvi glojo? Aj da! Po
prstih vsakega, ki se meša v naše posle.
Kakšna cifrarija, kakšna cifrarija, kakšna
dolga litanija!? Jaz za svoje pravo ne po-
gledam a prodajam v zemljo, niti svoje
krvi ne prodajam za dinar. Stari Krupič je

Odpoved grofa Frana Coroninija dr-
žavnozborskemu mandatu je seveda predme-
tom razmotrivanj našega novinstva. Židovsko-
liberalne novine postavile so se — kakor
drugače ni bilo pričakovati — na stališče
italijanskih radikalcev, trdijo, da je grof Co-
ronini padel, ker je bil preveč obzi-
ren do Slovencev. S temi listi se no-
čemo pripraviti — kdo bi neki mlatil prazno
slamo. Ali nikakor ne smemo molčati o na-
činu, kakor tudi „Triester Zeitung“ uporablja
tudi to priliko, da proslavlja „zmernost“ iz-
vestnih mož v italijanski stranki. Nič nimamo
proti temu, ako „Triester Zeitung“ označuje
grofa Coroninija kot popolnega kavalirja,
človekoljuba in zmernega moža, ali to ni res
in proti temu moramo protestovati vso odloč-
nostjo, da „Triesterica“ hoče po vsej sili
uveriti svet, da so se vsi oni moške, ki so se
zbirali okoli grofa Coroninija v njegovem
klubu, postavili v službo njegove avstrijsko-
patrijotiske in spravljive
politike. Ne, to ni res, ampak narobe je
res: oni in isti moške so hoteli upreči grofa
Coroninija v jarm svoje nestrpne
politike! Ako bi bilo res tako, kakor
nam hoče dati razumeti „Triesterica“, potem
pa res ne vidimo vzroka, zakaj bi bil moral od-
stopiti Coronini. Ako so ga res podpirali ita-
lijanska gospóda v njega spravljivih namenih,
potem pa ne pojмимо, zakaj toži grof Coro-
nini, da ni mogel zadovoljiti skoro
nikogar.

Ne ne, ljuba „Triesterica“, vsi tisti
„spravljivi in zmerni moške“, kojim poješ
slavo ob vsaki priliki, so le tvoje lastne Po-
temkinove vasi, v resnici pa jih nikjer ni. In
ravno to je morda vzrok odpovedi grofa Co-
roninija, ker se je uveril, da takih zares
zmernih in spravljivih mož ni pričakovati iz
sedanje generacije italijanskih politikov. I ple-
meniti grof udajal se je i tim iluzijam, kojih
se še vedno in trdovratno drže gospóda okoli
„Triesterice“, a danes je uverjen, da je ra-
čunal slabo. Mi pa ne želimo drugega, nego
da bi tudi drugi krogi skoro prišli do istega
spoznanja.

Grozodejstva Stambulova. Tu hočemo
podati nekoliko črtic, da sprevidijo naši čit-
atelji, kake nravi je bil ta mož, kojega toli
proslavljajo židovsko-liberalne novine. Sicer
pa bi že zadoščalo v označenju tega moža
že to jedino dejstvo, da so ga proslavljale
take vrste novine.

Že v letu 1891 izročile so matere, hčere
in sestre onih, ki so bili zaprti radi politi-
ških pregrešk, protest zastopnikom evrop-
skih držav v Sredu in Carjigradu. V tem

naš človek. Da je samo zaradi nahoda, lahko
zato, ni baba on. Ali da so ga tje zaklali
ti besni volkovi kakor živino, ne bi mu bil
pomogel niti sveti Kozma, niti Damjan. Gos-
pod Kaptolovič govori jako pametno, kajti
ker je gospod, mora biti pametna glava, a
moja preprosta pamet pravi mi drugače. Ako
smo možje, zasakajmo rokave, ako smo babe,
ajdmo za peč, naj nam drugi kašo kuhajo.
A vse vkup mislim takole: Ta-le naš gos-
pod Jakopovič pokazal je mnogokrat, da se
briga za nas in za naše pravo. Ako mi damo
svoje pravice njemu v roke, ne bodo v blatu
pokopane. On naj stori za nas, kar mu bi-
stra glava veli, in vsakdo izmed nas more
mirno spat.“

„Tako je!“ vskliknoli so meščani so-
glasno.

„Ali,“ ugovarjal je Teletič, „morda bi
se stvar mogla izravnavati pred banom, go-
spóda bili so opiti.“

„In vino veritas, amice judex! (V vinu
je resnica, prijatelj sodec.) odvrnil je Vernič
smeje se.

(Dalje prih.)

PODLISTEK.

Zlatarjevo zlato.

Zgodovinska pripoved XVI. veka.

Spisal A. Šenoa.

107

(Dalje.)

„Da.“ prišel je resnobno Jakopovič,
„bratje moji in meščani plemenitega mesta,
došel je čas, da pokažemo, da smo svobodni,
svoji ljudje. Vi ste prisegli na to, a da i
niste, morali bi skočiti na noge. Na vaši
zemlji, pod vašo pravdo, pod svobodnico
kraljevsko videli ste, kako je gospodar med-
vedgrajski, ne znam vsled nagona katerega
hudobnega duha, dignol roko na vašega člo-
veka, na čestivrednega starca, kako je star-
čeva nedolžna kri napojila našo zemljo. Tudi
to ste čuli, kako je isti veliki naš neprijatelj
vrgel sramotne besede na našega gospoda
sodca in drugo gospódo pri mizi gospoda
preprošta. Ako smo ljudje, ako smo vredni
naših pravic, pokažimo, kdo smo in operimo
sramoto, makar šlo do samega kralja.“

„Optime, optime, amice!“ zanosljal je
velemodri Kaptolovič. „I mene peče še ta

